

Digitalt understøttede læringsmål – Dokumentation af interventionsforløb januar-juni 2015

Resume

Projektet *Digitalt Understøttede Læringsmål* fremlægger her dokumentation for den didaktiske intervention i foråret 2015. Opsummerende har arbejdet med projektet og Målpilen ført til praksisnær kompetenceudvikling med fokus på lærernes planlægning og gennemførelse af undervisning. Arbejdet har desuden haft fokus på fortolkning af *Forenklede Fælles Mål* set i sammenhæng med brug af et digitalt værktøj til arbejdet med at planlægge målstyret undervisning på klasseniveau. Interventionen har positivt bidraget til lærernes arbejde med målstyret undervisning med afsæt i deres aktuelle planlægnings- og undervisningsopgaver. Det er også lykkedes at få projektets lærere til at arbejde systematisk med det digitale design i Målpilen. Endvidere opnår halvdelen af skolernes lærere at stifte bekendtskab med subvision og samarbejde om planlægning understøttet af observation af kollegaers undervisningsafvikling. Endelig viser dokumentationsmaterialet, at lærerne har bidraget med beskrivelser af forbedringsmuligheder i forhold til Målpilen. Interventionsdesign samt systematisk gennemgang af dokumentation fra Voerladegaard Skole og Højmeskolen er vedlagt.

Målet med interventionen var at undersøge, om lærerens arbejde med digitale læringsmål kunne levere en stærk form for datainformeret viden om elevernes læring, og om den type af viden muliggør en forbedring af elevernes resultater. Dokumentationen peger på et uudnyttet potentiale i arbejdet med lærerens vurdering af elever og elevers selvevaluering. Det gælder for samtlige interventionsskoler, at der ikke i tilstrækkelig grad har været tid til at arbejde med datagenererende elevdele i projektet. Projektet kan derfor ikke ved afslutningen konkludere noget angående vurderingsdelen for elever eller om, hvilke muligheder der kunne udspille sig i arbejdet med aggregerede data fx i forhold til de funktioner, hvor lærerne har adgang til et overblik over *Fælles Mål* samt over, hvordan eleverne har vurderet egen målopfyldelse over en længere periode.

Det følgende er en gennemgang af interventionens tre gennemløb set i sammenhæng med de temaer, der i dokumentationen fremkommer i projektets tre forløb. Datagrundlaget er en optælling og efterfølgende nærlæsning foretaget af 30 dokumenterede projektførløb. På den baggrund er vi i stand til at udpege en række væsentlige temaer og dermed præsentere et nuanceret billede, idet vi har overblik over, hvor mange skoler der fx arbejder med samarbejde efter et par måneder, hvor mange skoler der afleverer målpile allerede efter første interventionsperiode osv. De temaer, som udkrystalliserer sig gennem de tre forløb, udfoldes i det følgende afsnit som tværgående tematikker. Interventionen på skolerne er i denne tekst anonymiseret, men projektledelsen har i forbindelse med databehandlingen udarbejdet præcise optegnelser af interventionsarbejdet på de ti skoler.

Interventionsdesign

Intervention på ti grundskoler

De centrale elementer i interventionen har været Målpilen, der er et digitalt værktøj, som støtter lærerens planlægning af læringsmålstyret undervisning, og et praksisnært samarbejde mellem lærere og fagdidaktiske konsulenter om udvikling af målstyret undervisning i dansk og matematik. Interventionen har haft tre gennemløb og blev gennemført i foråret 2015 på ti demonstrationsskoler. Interventionen bygger på en progressionstanke, hvor lærere og konsulenter går fra begynderniveau til et stadig mere sikkert niveau for brug af målpil og planlægning af målstyret undervisning.

Det første gennemløb fokuserer på begrebsafklaring og lærernes forståelse af målstyret undervisning og Forenklede Fælles Mål og at kunne bruge Målpilen på et begynderniveau ved at formulere læringsmål og tegn på læring med udgangspunkt i den daglige undervisning. I andet gennemløb har fokus været at kunne bruge Målpilen på et sikkert og mere rutineret niveau, blandt andet ved at konkretisere og fortolke Forenklede Fælles Mål og ved at kunne sætte præcise læringsmål for eleveres progression såvel som at give fagdidaktisk sparring i forhold til brug af Målpile med metoden subvision. Fokus for tredje gennemløb var at blive en sikker og reflekteret bruger af Målpilen i forhold til anvendelsen af digitalt understøttede læringsmål, at samarbejde og videndele om brug af Målpile såvel som at give forslag til forbedringer til Målpil og visualisering af data på et erfaringsbaseret grundlag.

Målpilen

Målpilen er et værktøj, der synliggør lærerens tanker om planlægning og hjælper med at holde styr på typer af data, som andre værktøjer ikke kan håndtere endnu. Målpilen automatiserer og teknologiserer et aspekt ved undervisning, som ikke direkte kan anses som fagligt. Målpilen er et værktøj, der skal hjælpe læreren med at planlægge målstyret undervisning og de aktiviteter, som knytter sig hertil. Som udgangspunkt

planlægger lærerne et forløb, hvor det beskrives, hvad eleverne skal lære, og hvilke aktiviteter og produkter der skal skabes undervejs. Når læreren planlægger et forløb, konkretiserer og fortolker hun de Forenklede Fælles Mål og arbejder disse ind i Målpilen. Et forløb knytter således Forenklede Fælles Mål, konkrete mål og en række målpile sammen, så læreren får et overblik over, hvilke temaer, konkrete mål og hvilke målpile eleverne skal arbejde med hen over et år.

En målpil indeholder tre niveauer for tegn på læring. Her skriver læreren, hvilke iagttagelser/observationer på målopfølgelse der vil være i undervisningen. På en målpil kan læreren score hver enkelt elevs mål og efterfølgende også, hvordan arbejdet med målene gik. Der er også en række muligheder for, på et datainformeret grundlag, at få indblik i, hvilke kompetencemål læreren ofte inddrager i undervisningen, og hvilke der inddrages sjældent. Det giver en unik mulighed for, at læreren kan revidere og følge op på forløb og ikke mindst følge op på årsplaner og dele af årsplaner. Med værktøjet kan eleverne også selv foretage en scoring af deres mål og skrive ind i værktøjet, hvad de har lært, og hvad de har arbejdet med. De har også mulighed for at kommentere lærerens scoringer og dermed invitere til en samtale om deres mål og målopfølgning. Lærerens forløb og planlagte målpile kan nemt præsenteres for elever og forældre og bruges i elevplaner og til skole-hjem-samtaler.

Første gennemløb – januar-februar

Tekniske problemer

Dokumentation fra alle skoler nævner i første gennemløb, at teknikken ikke fungerer optimalt. Lærerne kan ikke tilgå Målpilen, og de oplever at blive ”smidt af”, at deres Målpile forsvinder, selv om de er gemt, og at det er vanskeligt at dele Målpile, som det var tiltænkt. Målpile fungerer ikke, når elever skal logge på, og ikke alle elever er registreret i systemet. Målpilen understøtter heller ikke alle typer af undervisning, fx fungerer Målpilen ikke optimalt ved niveaudelt undervisning, ved tæt samarbejde i årgangsteams og ved tværfaglige projektføløb.

Alle skoler og lærere arbejder overvejende i planlægningsdelen af Målpilen (lærerdelen) i det første gennemløb, så ikke alle skoler får tekniske erfaringer med vurderingsdelen (elevdelen) af Målpilen.

Projektets rolle og legitimitet på de ti skoler

På trods af de beskrevne tekniske vanskeligheder er der stort projektengagement på næsten alle skoler. Der er fx produceret og vedlagt målpile på halvdelen af skolerne i første gennemløb. På de andre skoler er der muligvis også produceret målpile, men fagdidaktikerne har, for ikke at virke for frembrusende, valgt ikke at indsamle målpile i første gennemløb.

Lærerne arbejder også med fortolkninger af Fælles Mål. De reflekterer over læringsmålstyret undervisning, og nogle skoler omgår de tekniske vanskeligheder ved i stedet at producere og bruge analoge målpile. På en enkelt skole er de tekniske vanskeligheder fra start dog en afgørende årsag til et markant mindre engagement. Skolen fortsætter med at italesætte tekniske vanskeligheder i gennemløb to og tre. Skolen har tydeligvis andre forventninger til projektet, idet de overvejende ser projektet som et "værktøjsprojekt". En anden tematik i forhold til engagement er projektofhobning. Fire skoler italesætter, at de er udfordret på grund af mange sideløbende projekter.

En enkelt skole er meget opmærksom på, om samspillet mellem dette projekt og et parallelt projekt om målstyring og evaluering. Skolen er på grund af projektofhobning på vej til at bakke ud, ret tidligt i projektet.

De deltagende lærere har i forhold til ressourcefordeling haft forskellige vilkår for at deltage i projektet. Projektdeltagere fra hovedbestanddelen af de deltagende skoler har fået gode rammer til at deltage, har oplevet ejerskab over projektet og er gået ind i projektet med stort engagement. Men projektdeltagere fra en del af de deltagende skoler har indgået i projektet under mindre hensigtsmæssige rammer og har haft mindre ejerskab med varierende engagement til følge.

Andet gennemløb – marts-april

Dokumentationen viser, at de tekniske vanskeligheder bliver langt færre gennem første gennemløb, og at udfordringerne løses på de fleste skoler, før andet gennemløb påbegyndes, og dermed ikke er afgørende i dokumentation for andet og tredje gennemløb.

Konsoliderende arbejde med målstyret undervisning og fortolkning af FFM

Næsten alle skoler udtrykker, at de i højere grad end før bruger Forenklede Fælles Mål aktivt ved planlægning af læringsmålstyret undervisning. Målpilen holder dem op på brugen af Forenklede Fælles Mål, de har fået aktiveret mere af Forenklede Fælles Mål og ad den vej også forholdt sig til og fået overblik over Forenklede Fælles Mål. Fortolkning og konkretisering af Forenklede Fælles Mål anses dog som svært og bør udføres i samarbejde med andre fagpersoner.

Dansklærerne er i højere grad end matematiklærerne udfordret, fordi de skal tænke, hvordan et nyt kompetenceorienteret danskfag kan være udgangspunkt for deres planlægning. Næsten alle lærerne i forløbet er i gang med at omstille sig til læringsmålstyret undervisning, og de omtaler paradigmeskiftet ved at være mere optaget af, hvad eleverne skal lære, end hvad de skal lave. De bevæger sig væk fra det lærebogsstyrede, fx er der flere opgaver og aktiviteter fra bogen, som de sorterer fra under planlægning af undervisning.

Mange lærere problematiserer, om alt kan og skal måles, og om man risikerer at nedtone det, der ikke kan måles. Næsten alle lærere drøfter balancen mellem brede kompetenceorienterede mål og smalle færdighedsorienterede mål.

I forhold til værktøjet er der stadig tekniske vanskeligheder, men langt flere lærere bidrager med udfyldte målpile i andet gennemløb. Det er dog stadig planlægningsdelen i værktøjet, der er i fokus. Skabelonen i Målpilen er ofte kun udfyldt i højre side, dvs. der er formuleret læringsmål og tegn på læring, men venstre side, hvor stof og indhold fastlægges, og hvor der træffes beslutninger om sammenhængen mellem mål, indhold og aktivitet, er i mange tilfælde ikke udfyldt.

De lærere, der arbejder med de yngste elever, problematiserer værktøjets anvendelighed, især i forhold til vurderingsdelen. Enkelte lærere udvikler analoge målpile og analoge vurderingsmuligheder for de yngste elever.

At sætte læringsmål vurderer lærerne som mindre udfordrende, mens det at få dem omformet til tre tegn på læring regnes for vanskeligt. Rationalet er, at der i de tre tegn skal være progression, og progressionen anser næsten alle lærere som det sværeste. Tegn på læring er en central del af planlægningen med læringsmål, og det får indflydelse på udviklingen af interventionen: Hvis der ikke er tegn, kan eleven heller ikke score sit eget læringsudbytte. Den korte interventionsperiode (1. januar – medio maj) og lærernes tidlige behov for at udvikle nye planlægningskompetencer spiller ind her. Værktøjet hjælper til at tænke i progression, men det er svært for lærerne at opstille tegn på læring, der rummer progression.

Vurdering af læring

Elevdelen i Målpilen og det at få elever til at tilgå værktøjet og vurdere egen læring er en udfordring. De tekniske overvejelser og problemer er især knyttet til elevernes alder. Er tiden givet godt nok ud i forhold til, hvad man opnår? For de yngste handler det om booking af hardware og teknisk vejledning til selve vurderingen.

Mange lærere tilkendegiver didaktiske overvejelser om, i hvilken grad eleverne reelt set kan vurdere egen læring, og at der kan opstå en risiko for at fastlåse og stigmatisere elever. Samtidig oplever nogle lærere et vist ubehag ved at score eleverne, og de oplever det som en risiko, at vurderingen nemt kan blive en erstatning for en karakter.

Tredje gennemløb – maj

Konsolidering i forhold til at arbejde målstyret ud fra fortolkning af Forenklede Fælles Mål

Nogle skoler arbejder videre med konsolidering, se andet gennemløb, andre skoler tager også fat på subvision, samarbejde og deling. Generelt understøttes konsolideringen kun af planlægningsdelen af Målpilen. Vurderingsdelen og overblikket over, hvilke dele af Forenklede Fælles Mål man har undervist i, er der ingen af skolerne, der får mange erfaringer med.

Subvision, samarbejde og delingsmuligheder

Fire skoler arbejder med et mindre tema om subvision, som bliver gennemført umiddelbart før tredje gennemløb. Det bliver præsenteret i forskellige øvelser (lidt forskelligt på de forskellige skoler). Der er en stor optagethed og positiv indstilling til metoden på alle fire skoler. Fire andre skoler redesigner interventionen undervejs efter en forventningsafstemning: Subvision, samarbejde og delingsmuligheder nedtones her.

I forhold til delingsmuligheder er der både pædagogiske/didaktiske og tekniske overvejelser: De didaktiske overvejelser går på, om målpile egentlig er mulige at dele, eller om de reelt set er relationelle, altså knyttet til de specifikke elever og den specifikke kontekst. Deling kræver også en fast struktur omkring formulering og skitsering af planer – en struktur, som Målpilen ikke understøtter endnu. I forhold til det tekniske nævnes en svag søgefunktion. Delingsmuligheder ved tæt samarbejde i årgangsteams fungerer teknisk heller ikke optimalt, især ikke vurderingsdelen.

Samarbejdet mellem lærerne på skolerne har været forskelligt organiseret. På knap halvdelen af skolerne er planlægningen og gennemførelsen af målstyret undervisning overvejende et individuelt foretagende. Det skyldes sandsynligvis, at lærerne på disse skoler har været meget spredt på fag og klassetrin. På de andre skoler har samarbejdet været systematiseret og naturligt, fx koblet til årgangsteams.

Design based research, tilbagemeldinger på værktøjet

Lærerne er efter tredje gennemløb så rutinerede i brugen af Målpilen, at de kan bidrage til at udvikle både tekniske og pædagogiske forandringspotentialer, fx:

- Bedre søgefunktion og en følge heraf: bedre mulighed for at dele målpile.
- Kopieringsmulighederne i forhold til færdigheds- og vidensmål fra planlægningsdelen bør virke begge veje, både fra venstre mod højre som nu, men også fra højre mod venstre.
- Ønske om større tekstfelter til aktiviteter og ressourcer på planlægningsdelens venstreside.
- Mulighed for at redigere i brugerfladen, både i forhold til muligheder for at skrive længere tekster og for at producere målpile med flere/færre tegn på læring, som ikke nødvendigvis er en progressiv målpil.

- Flere evalueringsfelter rettet mod arbejdsindsats og sociale mål.
- Benytte flere farver ved gentagne vurderinger, så eleverne kan se, at de udvikler sig.
- Udvikle digitale redskaber, så eleverne kan engagere sig mere og tage ansvar for at formulere (egne) læringsmål.
- Forældreadgang, så man kan bruge Målpilen især til skole-hjem-samtaler.
- Fjerne estimeringsdelen, da det er en dårlig stigmatiserende funktion.
- Udvikle overblikket over, hvilke dele af Forenklede Fælles Mål man har besøgt. På den måde kan Målpilen afføde mere dynamiske årsplaner.
- Ønske om at indarbejde af overordnede kompetencemål fra Forenklede Fælles Mål i Målpilen.
- Kunne man udvikle en mere overordnet skolepil?
- Gøre Målpilen mere børnevenlig i vurderingsmode.

Tværgående temaer – at fortolke FFM, sætte læringsmål og formulere tegn på læring

Forenklede Fælles Mål: "... vi bliver hele tiden holdt op på Forenklede Fælles Mål, det kunne vi ellers godt gå hen og glemme i den daglige undervisning. Der er bestemt nogle kvaliteter der, hele tiden at skulle koble til Forenklede Fælles Mål." (Matematiklærer, Husum Skole).

Projektet, og ikke mindst designet af det digitale værktøj, har fået alle lærerne til at sætte sig ind i og forholde sig til Forenklede Fælles Mål. De har fået et større overblik over den matrix, der ligger bag, og kan dermed aktivere mere fra målene ved planlægning af læring og undervisning, end de er vant til.

Der har været flere diskussioner om forståelsen af Forenklede Fælles Mål undervejs i forløbet for dansklærerne end for matematiklærerne. Det skyldes sandsynligvis den langt større forandring fra Fælles Mål 2009 til Forenklede Fælles Mål for dansk, en grundlæggende omfortolkning af synet på dannelse, fagets sammenhæng og progression. Diskussionerne har naturligvis omhandlet synet på dannelse, de overordnede kompetencemål i faget, men lærerne har også udtrykt overraskelser over målpars placering såvel som mulige fejl og mangler, fx mål, der er med på 4. og 9. klassetrin, men ikke på 6. klassetrin.

Matematiklærerne accepterer i højere grad Forenklede Fælles Mål som en ramme: De føler sig nogenlunde fortrolige med at bruge målene, selv om den todimensionelle planlægningsmodel fra læseplanen og en dybere forståelse og brug af de matematiske kompetencer stadig er en udfordring.

Nedbrydning

“Men forenklingen består jo også i, at det mest er overskrifter. Du bliver nødt til at gøre noget yderligere, end at læse målene. Det kræver meget fagligt for at kunne lave den sammenhæng.” (Lærer på Gåsetårnsskolen).

Nedbrydning af Forenklede Fælles Mål til læringsmål bør som udgangspunkt udføres i samarbejde med andre fagpersoner. At nedbryde målpar fra Forenklede Fælles Mål til læringsmål og senere forholde sig og udtrykke tre tegn på læring, vel at mærke tegn, der kan opfattes som tre på hinanden følgende grader af målopfyldelse, kræver stor faglig viden og fagdidaktiske kompetencer. At sætte læringsmålet vurderer lærerne er mindre udfordrende, men at få det omformet til tre tegn på læring er vanskeligt.

Især ud fra fagdidaktikernes kommentarer kan vi se antydninger af en foreløbig hypotese: Lærernes vanskeligheder med at opnå en dybde, når Forenklede Fælles Mål nedbrydes til læringsmål, og lærernes vanskeligheder med at udtrykke tegn på læring kan skyldes manglende faglig viden, ((slette kommaet?)) såvel som fagdidaktiske og stofdidaktiske kompetencer. Forløbet har været for kort til at opkvalificere lærerne systematisk i forhold til dette.

Tegn på læring

“Tegn på læring har været et centralt tema til diskussion. Lærerne oplever, at der ikke nødvendigvis kan være tale om progression i de tre tegn, som udformes. Det fremhæves, at tegnene virker godt, og at de kan medvirke til at skærpe elevernes opmærksomhed...” (Dokumentation for andet gennemløb, Hammerum Skole).

At formulere tegn på læring har været et gennemgående og centralt tema i mange workshops. Det er en af Målpilens styrker, men samtidigt er det også vanskeligt. At kunne formulere velfungerende tegn på læring kræver øvelse – tidshorizonten er nok snarere et par år end et par måneder. Lærerne opfatter tegnene som porten til læringsmål og læring for eleverne. Læringsmålene er for eleverne meget abstrakte, men tegn på læring gør målene tilgængelige.

Der er også antydninger af forskelligartede opfattelser og brug af tegn på læring. I videooptagelser fra andet gennemløb ser vi lærere, der har vanskeligt ved at udtale sig om tegn på læring: Lærerne skelner ikke mellem tegn på aktivitet/attitude/stemning eller tegn på læring. Andre lærere udtrykker snarere tegn på læring som en progressiv følge af aktivitetsmål, dvs. en slags progression i undervisningen. Herved er der risiko for at reducere læringsmålstyret undervisning til tjeklister over basale færdigheder. Vi ser også, at tegn på læring bruges direkte som vurderingskriterier og karakterfastsættelse ved feedback til elever.

Lærerne arbejder med og reflekterer gennem hele forløbet over formuleringer af læringsmål og tegn på læring som er brede, abstrakte og orienterede mod dannelse, i modsætning til konkrete, smalle mål og tilhørende tegn, som er orienteret mod færdigheder.

Udvikling af planlægningskompetence

Brug af Målpilen

“Det at arbejde med Målpilen har gjort mig mere opmærksom på at sætte mål op for hver time, samle op på det vi har arbejdet med og evaluere ... det påvirker min forberedelse til alle mine timer. Selve undervisningen er ikke ændret væsentligt, men min forberedelse er, og jeg er blevet bedre til at evaluere på korte forløb” (lærer på Højmeskolen).

Lærernes udvikling af planlægningskompetence koblet til målstyret undervisning med brug af Målpilen har stået stærkt i projektet og er tilsyneladende det vigtigste, som lærerne har fået med fra projektet. Lærerne har drøftet, diskuteret og reflekteret over planlægning af målstyret undervisning med brug af Målpilen gennem hele interventionen.

Målpilen omtales som et godt refleksionsværktøj og et godt planlægningsværktøj, men værktøjet er mindre godt til vurdering. Lærerne har hurtigt taget det digitale værktøj til sig, og nogle lærere planlægger al undervisning med Målpilen undervejs i forløbet.

Værktøjet har hjulpet lærerne til at omstille sig til læringsmålstyret undervisning. Lærerne har dog været mest optaget af højre side af planlægningsdelen af Målpilen – der, hvor nedbrydningen af Forenkede Fælles Mål sker, og hvor opstilling af læringsmål og tilhørende tegn på læring formuleres. Mange lærere har opfattet venstresiden, hvor stof og indhold fastlægges, og hvor der tages beslutninger om sammenhængen mellem mål, indhold og aktivitet, som værende besværlig og irriterende at udfylde. De udtrykker, at udfyldning af venstresiden er en god øvelse, men at værktøjet er for statisk og felterne for små. Mange af lærerne har også andre traditioner såvel som platforme og værktøjer til netop denne del. De opfatter højresiden af Målpilen som det nye. Risikoen ved at frakoble venstresiden ses, når man betragter den didaktiske relationsmodel. Fokus bliver overvejende på læringsmål og tegn på læring, mens relationen til aktiviteter, der understøtter læring såvel som overvejelser over evaluering bliver utydelig. Risikoen for instrumentelt udfyldte Målpile er til stede. Fokus på de mere kompetenceorienterede forløb nedtones med risiko for mere færdighedsorienterede udfyldninger af Målpilen.

En mere dynamisk tilgang til planlægning af målstyret undervisning, hvor elevernes vurdering af egen læring i et forløb påvirker planlægningen af de kommende forløb, har lærerne forholdt sig til på et mere hypotetisk plan. De kan se potentialerne, men har ikke fået erfaringer med denne del. De mere langsigtede

planlægningseffekter ved Målpilen, fx ved brug af Forenklede Fælles Mål-view (hvor man kan se, hvor mange gange man har tilknyttet bestemte målpar til et forløb), har ingen af lærere nået at få erfaringer med. Lærere udtaler, at det på sigt kan blive et rigtigt godt redskab i forbindelse med årsplanlægningen i årgangsteams.

Målforståelse

Hvis målene bliver alt for snævre og overvejende koblet til færdigheder, kan man risikere, at målstyringsarbejdet ikke fører til innovative, kreative, selvstændigt tænkende elever. Lærerne er meget opmærksomme på, at ikke alt kan måles, ikke alt skal måles, og at ikke alle elever bør styres af læringsmål. Eleverne siger så meget, der ikke kan sættes mål for, men det skal ikke begrænse undervisningen.

Værktøjet gør, at undervisningen risikerer at blive for styret, så man overhører idéer fra eleverne, men lærernes muligheder for at opfatte læringsmål og især tegn på læring mere dynamiske bløder disse indvendinger op. Forenklede Fælles Mål kan også risikere at sætte begrænsninger, idet målpar er formuleret i meget brede termer og ikke altid er tilstrækkeligt anvisende. Ved målstyring er der en reel risiko for at nedtone alt det, der ikke kan måles, fx problematiserer en lærer den manglende sammenhæng mellem folkeskolens formål/fagformålet, fortolkninger af dannelse og de konkrete målpar i Forenklede Fælles Mål. Målpilen nedtoner også sociale mål og elevernes arbejdsindsats.

Elev-vurderingsdelen

“Jeg har kun brugt Målpilene og arbejdet med dem selv. Eleverne har ikke haft adgang på grund af tekniske problemer.” (Citat fra dansklærer på Parkskolen).

“Det er svært for min 2. klasse, at man ændrer praksis – de kørte bare pilene op – de skal lige finde ud af hvad det handler om - Det at man skal bryde ned og flere niveauer. Det er svært for eleverne – så kørte de bare de pile der igennem – når de skal vurdere sig selv. Så kan vi bare det hele – så fik vi snakket om det hver især – at eleverne vidste, hvad værktøjet skulle bruges til – teknisk var det nemt for dem at gøre det.” (Citat fra en lærer på Skodborg Skole).

Elev-vurderingsdelen har været nedtonet i projektet, overvejende af tekniske og tidsmæssige årsager. Fagdidaktikerne var muligvis heller ikke klædt ordentligt på til denne del, fx opdager en del af fagdidaktikerne først sent i forløbet, at eleverne skal logge på, før læreren kan se dem, vurdere dem og se elevens vurdering af sig selv.

Den langt større transparens, som Målpilen tilbyder i forhold til at vurdere elever, er nyt for lærere og elever. I langt de fleste tilfælde viser det sig, at lærernes og elevens vurdering falder sammen. Lærerne oplever, at værktøjet giver mulighed for større nuancering i vurdering af elever end før, men er i tvivl om, hvorvidt værktøjet giver anledning til at blive klogere på elevens niveau, eller om man som lærer bare bliver bekræftet. Der er dog et aldersperspektiv i forhold til vurdering: De yngste elever i 1.-3. klasse sigter generelt alle efter niveau 3. Det antydes også, at visse elevgrupper har tendens til generelt at over- eller undervurdere sig selv.

Elever, især fagligt svage elever, oplever, at den progressive beskrivelse af tegn på læring giver dem lyst til at arbejde og lære. Målopfyldelse på niveau 1 bliver overkommeligt for dem. En del lærere er skeptiske i forhold til den nye transparens.

Vurderingsmulighederne ses i et dynamisk perspektiv af nogle lærere, og det åbner for mere dynamiske og differentierede forløb såvel som mere dynamiske årsplaner. Nogle lærere ser vurderingsmulighederne på en mere statisk måde med risiko for, at vurderingerne bliver en erstatning for en karakter og med risiko for at stigmatisere elever. Langt de fleste lærere synes, at estimeringsdelen forud for forløbet er didaktisk uhensigtsmæssig, og vælger ikke at bruge den.

Subvision, samarbejde og deling

- ”Det er egentlig det, vi har gjort på workshops, det er det, der er godt ved projektet”
 - Det er væsentligt at blive klogere på eget arbejde ved at se andres arbejde
 - Metoden er mindre ”farlig” end fx supervision.
 - Rimeligt effektivt, når man selv kan sætte fingeren på hvad man gerne vil blive bedre til
 - Mindre omstændeligt end de andre metoder for at udvikle sig
 - ”Man kan udvikle sig og reflektere meget hurtigt”.
- (Lærere på Øster Farimagsgade Skole og Husum Skole om subvision).

Subvision gribes forskelligt an på de skoler, der arbejder specifikt med metoden. På en enkelt skole indtager fagdidaktikerne rollen som subvisanten, den/dem, der har sat sig for, hvordan man kan lære noget om målstyret undervisning. Den subviserede er en af lærerne, som fremviser og præsenterer et forløb planlagt med Målpilen. På to andre skoler bliver subvision en lille øvelse lærere imellem, hvor subvisanten vælger et fokusområde og den subviserede fremviser og kommenterer sin målpil i forhold til et fokusområde.

Lærerne på de skoler, hvor subvision har været præsenteret som metode, er generelt meget begejstrede for metoden. Generelt har lærerne opdaget potentialet i Målpilen som et refleksionsrum og -værktøj, og de faglige og fagdidaktiske samtaler på workshops om Målpilen, Forenklede Fælles Mål, målstyret

undervisning m.m. har været en af de helt store gevinster for lærerne. Man kan overveje, om subvision tydeligere skulle have været præsenteret som metode inden forløbets start, så lærerne havde haft den metode til løbende metarefleksion i forløbet.

Målpilen ses altså også som et velfungerende refleksionsværktøj. En foreløbig hypotese er, at udbyttet af forløbet har været størst på de skoler, hvor samarbejdet har været systematiseret og naturligt, frem for på de skoler, hvor arbejdet med digitalt understøttede læringsmål har været et mere individuelt projekt.

Konklusion og perspektiv

Interventionsdesignet i projektet *Digital Understøttede Læringsmål* har ført til praksisnær kompetenceudvikling med fokus på læreres planlægning og gennemførelse af målstyret undervisning. Dette er foregået på baggrund af et intensivt arbejde med fortolkning af Forenklede Fælles Mål samt brug af et digitalt værktøj (Målpilen). Tilsammen har indsatsen bidraget til lærernes arbejde med afsæt i deres aktuelle planlægnings- og undervisningsopgaver. Dokumentation peger på et uudnyttet potentiale i arbejdet med lærerens vurdering af elever og elevers selvevaluering. Det gælder nemlig for samtlige interventionsskoler, at der ikke i tilstrækkelig grad har været tid til at arbejde med den datagenererende elev-dele i projektet. Projektet kan derfor ikke ved afslutningen konkludere noget angående vurderingsdelen for elever eller om, hvilke muligheder, der kunne udspille sig i arbejdet med aggregerede data fx i forhold til de funktioner, hvor lærerne har adgang til et overblik over Forenklede Fælles Mål samt over, hvordan eleverne har vurderet egen målopfyldelse over en længere periode.

Interventionen bestod af tre gennemløb eller faser. De ti skoler gennemløb nogenlunde sammen udviklingsproces: i første gennemløb oplevede samtlige skoler tekniske problemer med brug af målpilen, ligesom de fleste skoler fra start bidrag til en stærk legitimering af projektet, nok bl.a. fordi målstyret undervisning i forvejen er et vigtigt tema i Skolereformen. 2. gennemløb konsoliderede arbejdet med målstyret undervisning og arbejdet med fortolkning af Forenklede Fælles Mål. 3. gennemløb skærpede brugen af Målpilen på fem skoler, mens andre fem skoler også (og på lidt forskellig vis) arbejdede videre med subvision, samarbejde og delingsmuligheder. Det er også i forbindelse med projektets planlægningsdel, at mange af projektets lærere har en række forslag til, hvordan den del af Målpilen, der omhandler planlægning af undervisning kan re-designes.

Følgende tværgående temaer kan iagttages i materialet: Dansklærerne brugte generelt tid på at drøfte fortolkninger og konkretiseringer af Forenklede Fælles Mål i forhold til Målpilens venstre side, mens projektets matematiklærere i højere grad brugte tid på at formulere mål i målpilens højre side. For alle lærere er det en udfordring at formulere tegn på læring, hvilket skyldes, at det ER vanskeligt at formulere

progressive tegn på læring. Materialet viser også, at der blandt lærerne er forskellige forståelser af, hvad tegn på læring er. Her må det videre analysearbejde med de fremstillede målpile vise, hvori disse forskelligheder består. Et resultat af dette er, at målpilen i interventionen er blevet brugt som et didaktisk refleksionsværktøj og ikke et vurderingsværktøj.

I forhold til interventionens to hovedresultater kan det konkluderes, at kompleksiteten i forhold til jf. målstyret undervisning, fortolkning af Forenklede Fælles Mål og arbejdet med et digitalt værktøj kræver et længere interventionsforløb end de afsatte seks måneder. En længere interventionsperiode vil kunne betyde, at flere data om elevvurderingsdel kan indsamles og undersøges med henblik på at afdække Målpilens mulige gevinster for elevers læring. En fremtidigt intervention vil med baggrund i de forelagte resultater i særlig grad kunne inddrage følgende værktøjer fra projektet:

- Et praksisnært interventionsdesign, der udvikler nye planlægningskompetencer tæt på lærernes daglige praksis,
- En progressiv workshoprække delt op i tre mindre forløb, så udviklingen i forhold til brug af didaktisk og digitale resurser er tydelig fra interventionsstart.
- Et klart fagdidaktisk fokus på sammenhængen mellem lærernes fortolkning af Forenklede Fælles Mål og brug af digitale værktøjer til planlægning af undervisning,